

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

TCMB VE BAŞKANLAR

Bilgi Raporu

Ekonomik Araştırmalar ve Proje Müdürlüğü

KONYA
Temmuz, 2024
www.kto.org.tr

İÇİNDEKİLER

1	GİRİŞ	3
2	PARA POLİTİKASI.....	3
2.1	Tanımı.....	3
2.2	Amaçları.....	3
2.3	Araçları	3
2.4	Stratejileri	4
3	PARASAL AKTARIM MEKANİZMASI	5
4	ENFLASYON HEDEFİ VE TCMB	6
5	TCMB BAŞKANLARI	6
5.1	Başkanların Görev Süreleri	7
5.2	Başkanların Performansları	7
5.2.1	Durmuş Yılmaz.....	8
5.2.2	Erdem Başçı	8
5.2.3	Murat Çetinkaya	9
5.2.4	Murat Uysal	9
5.2.5	Naci Ağbal.....	10
5.2.6	Şahap Kavcıoğlu.....	10
5.2.7	Hafize Gaye Erkan.....	10
5.2.8	Fatih Karahan.....	11
6	SONUÇ	11
7	KAYNAKÇA	12

1 GİRİŞ

Bu çalışmada, merkez bankasının amaçları, araçları, stratejileri ve parasal aktarım mekanizmasından bahsedilmiştir. Çalışmanın son bölümünde ise merkez bankası başkanlarının görev süreleri, enflasyon hedefleri ve son 8 başkanın performansı irdelenmiştir.

2 PARA POLİTİKASI

2.1 Tanımı

Para politikası; büyüme, istihdam artışı ve fiyat istikrarı gibi hedeflere ulaşmak için paranın elde edilebilirliğini ve maliyetini etkilemeye yönelik alınan kararları ifade etmektedir. Para politikasından sorumlu kuruluş ise Merkez Bankasıdır. Merkez bankası enflasyon hedeflerine ulaşabilmek için çeşitli para politikası araçlarını uygulamaktadır.

2.2 Amaçları

Para politikasının amaçları, toplam talep ve fiyat istikrarsızlığı nedeniyle ekonomide meydana gelen, iç ve dış dengelerdeki sapmaların giderilmesi için tanımlanan nihai amaçlardır. Bu amaçlar şu şekilde sıralanabilir:

Tablo 1. Para Politikası Amaçları

Amaç	Açıklama
Fiyat İstikrarı	Para politikasının en eski aracıdır ve en etkili iktisat politikasıdır. Buna paranın değerini koruma amacı da denebilir.
Ekonomik Büyüme	Para politikasının uzun dönemli amacıdır. Büyüme, reel GSYİH'deki sürekli artışı ifade eder. Refah düzeyinin artışı, üretilen mal ve hizmet miktarının artmasıyla doğru orantılıdır.
Ödemeler Dengesi Bilançosu	Para arzındaki ayarlamalarla yapılır.
Tam İstihdam	Amaçlardan biri de işsizliği önlemektir. Konjonktürel işsizliğin yanı sıra yapısal, mevsimlik ve friksiyonel işsizliğin önlenmesini amaçlar.

Kaynak: Selcen Şahin, "Para Politikalarının Bankacılık Sektörü Üzerine Etkileri: Türkiye Örneği" Yüksek Lisans Tezi

2.3 Araçları

Para politikalarının uygulanmasından, düzenlenmesinden ve kontrolünden Merkez Bankaları sorumludur. Para politikasının uygulanmasında merkez bankaları ya doğrudan düzenleyici gücünü kullanır ya da merkez bankası parasını ihraç ederek dolaylı olarak para politikasını etkiler.

Dolaylı araçlarında merkez bankası, piyasalara aracı gibi girerek işlem yapar ve inisiyatif piyasalara bırakır. Dolaylı araçlar; açık piyasa işlemleri, reeskont kredileri ve zorunlu karşılık işlemleridir.

Dolaysız araçlar ise, merkez bankasının para politikasını yasal düzenlemelerle yapmasıdır. Dolaysız araçlar; disponibilitate oranı, kredi kontrolü, özel mevduatlar ve reeskont kotalarıdır.

Tablo 2. Para Politikası Araçları

Amaç		Açıklama
Dolaylı Araçlar	Açık Piyasa İşlemleri	Finansal araçların merkez bankası tarafından birincil ve ikincil piyasalarda doğrudan ya da repo-ters repo işlemleri yoluyla alınıp satılmasıdır. Merkez Bankası bu kapsamda, repo, ters repo, doğrudan alım, doğrudan satım ve depo işlemleri yürütmektedir. Merkez Bankası bu işlemlerle piyasadaki para miktarına, fiyatlara ve faiz oranlarına etki edebilir.
	Reeskont Kredileri	Bankalarca iskonto edilmiş senetlerin merkez bankasınca iskonto edilmesidir. Bankalar vadesi dolmayan senetleri Merkez Bankasına kırdırarak rezervlerini artırabilir. Merkez Bankası reeskont oranlarını değiştirerek bankaların rezervlerini ve kaydi para yaratma olanaklarını etkileyebilir.
	Zorunlu (Munzam) Karşılık İşlemleri	Günümüzde bankaların ayırdığı zorunlu karşılıkların en önemli işlevi, para arzı kontrol aracı olmasıdır. Merkez bankası, karşılık oranlarını değiştirerek bankaların aşırı rezervlerini (para tabanını) ve banka sisteminin kaydi para sistemini etkileyebilir.
Dolaysız Araçlar	Ticari Banka Kredilerinin Selektif Kontrolü	Merkez Bankası bankaların kredi ve mevduat faizlerine sınırlama getirebilir. Bu kapsamda teşvik edilmesi istenen sektörlerin kredi tavanları yüksek tutulurken tersi de mümkündür.
	Disponibilite Oranı	Bankaların taahhütlerine karşı bulduracakları disponibilitenin nitelik ve oranı TCMB tarafından tespit edilir. Para politikası bu oranların ve taahhüt tanımının değiştirilmesi şeklindedir.
	Kredi Kontrolü	Para otoriteleri, konut veya dayanıklı tüketim mallarının taksitli satışlarında, minimum para miktarını, vadesini ve kredi faizlerini değiştirerek etkileyebilir.
	Özel Mevduatlar	Ticari bankalara yatırılması zorunlu paraların, Merkez Bankasına aktarılması ve bu sayede para arzının kontrol edilmesidir.
	Farklılaştırılmış Reeskont Kotaları	Bankaların amaçları, risk durumu, likidite ihtiyacına göre reeskont kotaları belirlenebilir. Bu durumda bazı bankalar reeskont penceresinden daha fazla yararlanarak desteklenmesi amaçlanır.

Kaynak: Selcen Şahin, "Para Politikalarının Bankacılık Sektörü Üzerine Etkileri: Türkiye Örneği" Yüksek Lisans Tezi

2.4 Stratejileri

Para politikasının başarısı için, merkez bankası nihai hedef için uygulayacağı stratejiyi önceden belirlemek, beklentileri şekillendirmek amacıyla stratejiyi kamuoyu ile paylaşmak ve para politikası araçlarını tutarlı şekilde uygulamak zorundadır. Merkez bankalarının uyguladıkları stratejiler şu şekilde özetlenebilir:

Tablo 3. Para Politikası Stratejileri

Stratejiler	Açıklama
Enflasyon Hedeflemesi	Para politikasının fiyat istikrarını sağlamaya yönelik bir stratejidir. Merkez bankası, enflasyon hedefini gerçekleştirmek için enflasyon tahminleri yaparak enflasyon hedefinden muhtemel sapmalara karşı parasal araçları nasıl kullanacağını ve politikasını belirler.
Parasal Hedeflemesi	Bu rejimde merkez bankası bazı parasal büyüklüklerin genellikle de nakit ve banka mevduatlarının arzını hedefler. Bu stratejinin avantajlarından biri, Merkez Bankasının ekonomik durumun ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir esnekliğe sahip olmasıdır. Bir diğer avantajı da Merkez Bankasının izlediği politikanın sonuçlarını hemen görebilmesidir.
Döviz Kuru Hedeflemesi	Bu strateji, enflasyonu düşürmek ve beklentileri kontrol altına almak için ülkenin ulusal parasının değerini, güçlü bir ülke parasına bağlayarak yürüttüğü bir stratejidir. Bu strateji katı ya da yumuşak uygulanabilir. Yumuşak döviz kuru hedeflemesinde, ayarlanabilir kur rejimini ifade eder. Katı döviz kuru hedeflemesi stratejisi ise iki türdür: Para kurulu ve tam dolarizasyon. Para

	kurulunda para basımı, %100 döviz karşılığında gerçekleşir. Bu sistemde yabancı para ile ulusal para arasındaki değişim sabit bir orana bağlanır.
Faiz Hedeflemesi	Bu strateji, kısa vadeli bir faiz oranının ara hedef olarak belirlenmesidir. Yani Merkez Bankası kısa vadeli bir faiz oranını belirler, para miktarını serbest bırakır. Bunun zaafı, iktisadi faaliyet düzeyi ile uyumlu bir faiz oranının belirlenmesindeki güçlüktür.
Nominal Milli Gelir Hedeflemesi	Bu strateji hem ekonomik büyümeyi hem de enflasyonu kontrol altına almayı amaçlar. Temelinde para arzı politikasını kontrol etmeyi amaçlar. Bu stratejide parasal taban/GSYİH oranına bakılarak hedefleme yapılır.

Kaynak: Selcen Şahin, "Para Politikalarının Bankacılık Sektörü Üzerine Etkileri: Türkiye Örneği" Yüksek Lisans Tezi

3 PARASAL AKTARIM MEKANİZMASI

Para politikası aktarım mekanizması, para politikasının toplam çıktı (reel GSYİH) ve toplam harcamalar (nominal GSYİH) üzerindeki etkilerini ve bu etkilerin ortaya çıkışını sağlayan aktarım kanallarını ifade eder. Aktarım mekanizması, para politikası kararlarının toplam talebi, enflasyon beklentilerini ve enflasyon oranını etkileme sürecidir.

Parasal aktarım mekanizması, merkez bankaları para politikalarının reel kesime ulaşana kadar izleyeceği yolu ifade etmektedir. Yani, para politikası kararlarının reel ekonomiyi hangi kanallardan ne ölçüde etkili olduğunu ifade etmek için kullanılır.

Parasal aktarım mekanizmasının işleyişi şu şekilde özetlenebilir:

1. Para politikasındaki değişim önce faizlere, varlık fiyatlarına, döviz kuruna, likiditeye ve kredi koşullarına yansiyarak finansal piyasaları etkiler.

2. Buna bağlı olarak değişen finansman maliyetindeki değişim, hane halkı ve firmaların harcamalarına yansır.

3. Üçüncü aşamada ise harcamalardaki bu değişimler, fiyat ve üretimi etkiler.

Literatürde en çok geçen kanallar şu şekilde sıralanmaktadır:

Tablo 4. Parasal Aktarım Mekanizması Kanalları

Kanal Adı	Açıklama
Faiz Oranı Kanalı	Merkez Bankası, borçlanma maliyetini değiştirerek tüketicilerin tüketim kararları ve üreticilerin yatırım kararlarını etkiler. Bu şekilde toplam talebi değiştirmeye çalışır. Bu kanalın işleyişi kısa vadeli faiz oranındaki değişikliklerle başlayıp finansal piyasalar aracılığıyla orta ve uzun vadeli faiz oranlarına yansımalarıyla sonuçlanır.
Varlık Fiyatları Kanalı	Piyasa faiz oranları, aynı zamanda banka kredileri ve hisse senedi gibi varlık fiyatlarını da değiştirir. Merkez Bankası faizi düşürdüğünde tahvil getirisi azalacağı için hisse senetlerinin fiyatları yükselir ve buna istinaden firmaların piyasa değerleri yükselir ve bu da yatırım ve üretimi artırır.
Döviz Kuru Kanalı	Döviz kurlarının yükselmesi, ithal malların fiyatlarını ulusal para cinsinden artırarak enflasyonun yükselmesine neden olur. Ayrıca ithal mal fiyatlarının yükselmesi, toplam arzın azalmasına ve sonrasında enflasyonun artmasına neden olur.
Beklenti Kanalı	Ekonomik birimlerin geleceğe dair enflasyon gibi ekonomik beklentileri ifade eder. Faiz oranındaki değişim, beklentileri ve ileri dönük kararları da etkiler.
Kredi Kanalı	Burada iki temel mekanizma bulunur: banka borç kanalı ve bilanço kanalı. Genişletici para politikası sonucu banka rezerv ve mevduatları artar ve kredi miktarı yükselir. Kredilerde bu artış, firmaların yatırımlarını artırarak toplam talebi genişletici etki yaratır. Bilanço kanalı ise, işletmeler bilançolarındaki bozulma nedeniyle kredi çekebilmek için yanlış bilgi verirler,

sonrasında bu kredileri tekrar borçlarını ödemede kullandıkları için yatırım amaçlı fonların azalmasına neden olur.

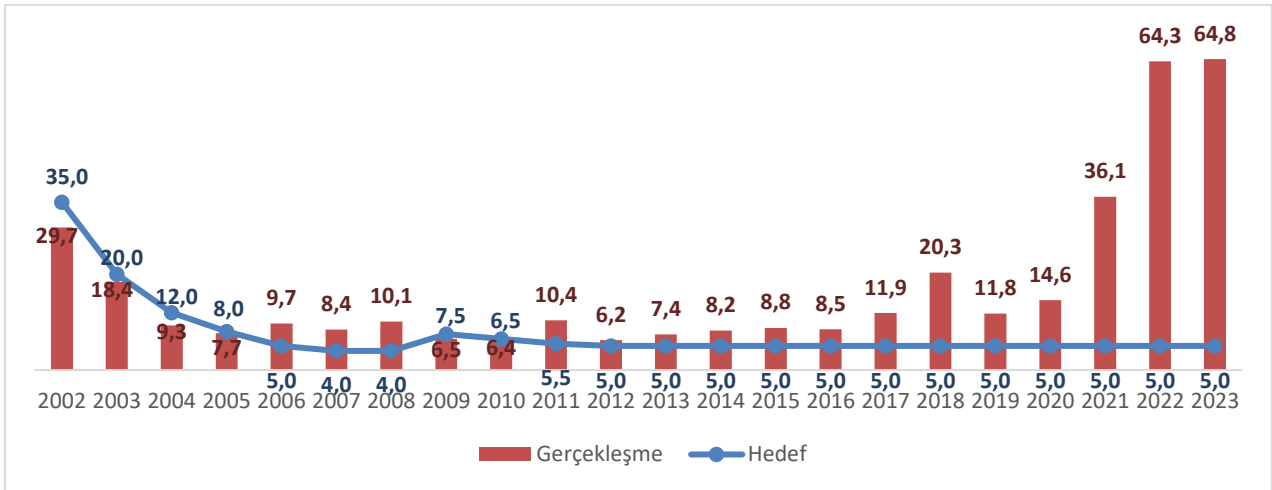
Kaynak: <https://www.bloomberght.com/parasal-aktarim-mekanizmasi-nedir-2313192?page=2>

4 ENFLASYON HEDEFİ VE TCMB

Enflasyon hedefi; TCMB tarafından hükümet ile birlikte dönemler halinde belirlenmektedir. Enflasyon hedefi olarak TÜFE'nin yıl sonu yıllık değişim oranı kullanılmaktadır. TCMB enflasyon hedefini yıl içerisinde dört defa yayımlanan Enflasyon Raporu ile açıklamaktadır. TCMB, Ocak 2006 itibarıyla enflasyon hedeflemesi rejimine geçmiştir.

Ülkemizde 2002 yılı itibarıyla, Merkez Bankası ve hükümet tarafından hedeflenen ve reelde gerçekleşmiş olan enflasyon oranları aşağıdaki tabloda listelenmiştir. Son 21 yıllık dönemde enflasyon hedefleri ve gerçekleştirmelerine bakıldığında; 2002-2005 yıllarında enflasyon hedeflenen enflasyonun altında gerçekleşirken 2006-2008 yıllarında tam tersi gerçekleşmiştir. 2011 yılından 2023 yılına kadar ise gerçekleşen enflasyon, hedeflenen enflasyonun üzerinde gerçekleşmiştir. Hedeflenen enflasyon ile gerçekleşen enflasyon arasındaki makas özellikle son 3 yıldır oldukça açılmıştır.

Grafik 2. TCMB Enflasyon Hedefleri ve Gerçekleşmeleri

Kaynak: TCMB

5 TCMB BAŞKANLARI

Başkanın (Governör) yükseköğrenim görmüş, maliye, iktisat ve bankacılık alanlarında bilgi ve tecrübe sahibi olması şarttır. Başkanlar arasında Nihat Bülent Gültekin ve Erdem Başçı hariç hepsi ekonomi, finans ve bankacılık eğitimi almıştır. Gültekin ve Başçı ise finans ve ekonomi üzerine yüksek lisans ve doktoralarını tamamlamışlardır. Başkan, en yüksek icra amiri sıfatıyla bankayı sevk ve idare eder, yurt içinde ve dışında temsil eder.

9 Haziran 2023 tarihinde atanan Hafize Gaye Erkan, ilk kadın başkan olurken 2 Şubat 2024 tarihinde atanan Fatih Karahan, en genç başkan olmuştur.

5.1 Başkanların Görev Süreleri

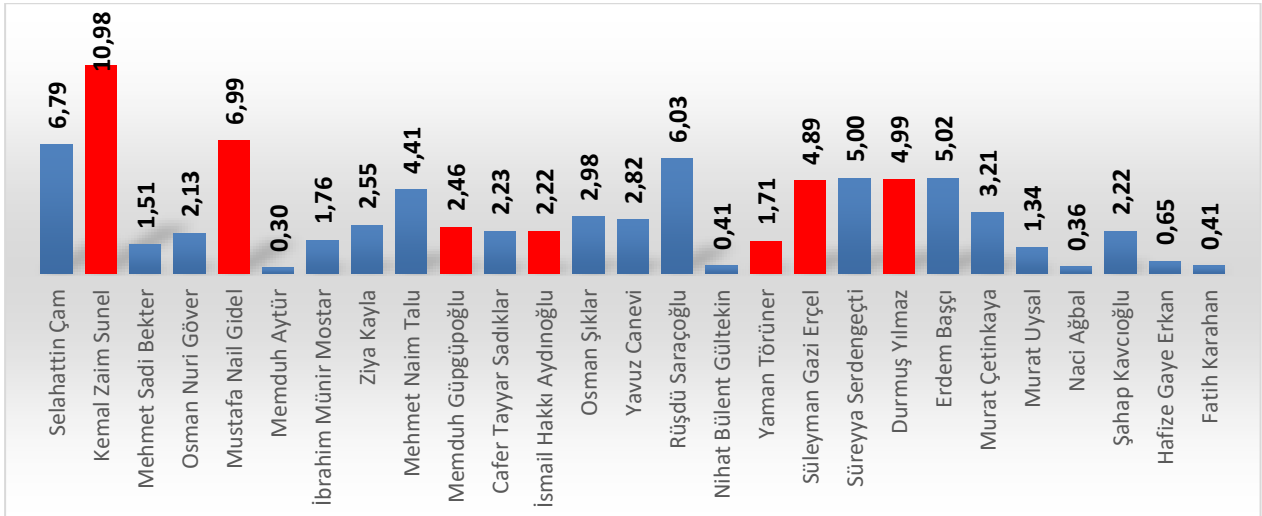
Kuruluşundan bu yana TCMB Başkanlarının görev sürelerine bakıldığında; en uzun süre görev yapan guvernör, 10,9 yıllık görev süresiyle (21 Mart 1938-9 Mart 1949) Kemal Zaim Sunel'dir. Kemal Zaim Sunel'in ardından 6,9 yıllık görev süresiyle (20.07.1953-16.07.1960) Mustafa Nail Gidel ve 6,79 yıllık görev süresiyle (09.06.1931-21.03.1938) Selahattin Çam'dır.

En az görev alan guvernörlere bakıldığında ilk sırada 109 günlük görev süresiyle (21.07.1960-07.11.1960) Memduh Aytür gelmektedir. Memduh Aytür'ün ardından 133 günlük görev süresiyle (07.11.2020-20.03.2021) Naci Ağbal ve 151 günlük görev süresiyle (02.09.1993-31.01.1994) Nihat Bülent Gültekin gelmektedir.

30 Haziran 1930 yılında kurulan Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), kurulduğu günden bu yana toplamda 27 başkan (guvernör) görev yapmıştır. Başkanların ortalama görev süresi 3,9 yıldır.

Türkiye'de sırasıyla 1946, 1958, 1960, 1974, 1980, 1982, 1990, 1994, 2000-2001, 2008-2012 yıllarında krizler yaşanmıştır. Bu krizler döneminde görev başındaki guvernörler aşağıdaki grafikte kırmızı ile işaretli olarak gösterilmiştir.

Grafik 1. TCMB Başkanları Görev Süreleri (Yıl)

Kaynak: Vikipedi

5.2 Başkanların Performansları

Bu bölümde verilerin erişilebilir olması açısından son sekiz merkez bankası başkanının performansları incelenmiştir. İncelenecek veriler ise şu şekilde sıralanmaktadır:

- **M2 Para Arzı:** Para arzı (veya para stoğu), belli zaman içerisinde ekonomide dolaşan toplam paranın değerini ifade etmektedir. Para arzı M1 ve M2 adında iki araçla ölçülmektedir. M1 para arzı TCMB tarafından sunulan banknot, Darphanenin bastığı madeni para toplamından bankaların kasalarındaki nakit paraların düşülmesiyle bulunur. M2 para arzı ise M1 para arzına vadeli mevduatların eklenmesiyle oluşmaktadır. Çalışmamızda M2 para arzı incelenecektir.

- **Merkez Bankası Rezervleri:** Merkez Bankası rezervleri, fiilen veya hesaben merkez bankasında saklanan döviz ve altınlar temsil etmektedir. Merkez Bankası, ekonominin ihtiyaçları doğrultusunda bu altın ve döviz rezervlerini kullanabilmektedir.
- **Dolar Kuru:** Piyasada oluşan dalgalanmalara karşı merkez bankası, elindeki döviz rezervleri ile müdahale edebilmektedir. Bu müdahale Türk Lirasının değeri açısından önem taşımaktadır.
- **Enflasyon:** Merkez Bankasının para politikasını yürütürken kullandığı en önemli araçlardan biri de fiyat istikrarıdır. Bunun bir göstergesi olarak enflasyon (özellikle tüketici fiyatları endeksi) bu politikanın yansıması olarak izlenmektedir.
- **Politika Faizi:** Merkez Bankası ekonomide son likidite kaynağı olarak piyasalarda bankalara ödünç para verip alabilmektedir. Bu kapsamda faiz oranlarını piyasayı etkilemek amacıyla belirlemektedir. Merkez Bankası, 2018 Haziran ayından itibaren bir hafta vadeli repo ihale faizini, politika faizi olarak belirlemektedir.
- **Açık Piyasa İşlemleri (APİ):** APİ, Merkez Bankası tarafından finansal piyasalardaki kısa vadeli faiz oranlarının politika faizi etrafında oluşmasını sağlamak ve likiditeyi düzenlemek amacıyla kullanılmaktadır. APİ, yalnızca para politikası amaçları doğrultusunda yürütülmektedir. Bu kapsamda bankalara mevduat olanağı (Depo), piyasadaki likiditeye yönelik repo, ters repo, doğrudan alım ve doğrudan satım işlemleri yapmaktadır.

Bu kapsamda tarih sıralamasına göre başkanlar ve performansları yukarıda belirlenen göstergeler çerçevesinde göreve başlama ve bitiş tarihleri baz alınarak incelenmiştir.

5.2.1 Durmuş Yılmaz

Durmuş Yılmaz, 18 Nisan 2006 - 13 Nisan 2011 tarihleri arasında yaklaşık 5 yıllık görev yapmıştır. Yılmaz döneminde belli başlı göstergelerdeki değişimler şu şekildedir;

- Para arzı, 251,3 milyar TL'den 609,3 milyar TL'ye,
- Altın rezervleri, 2,1 milyar dolardan 5,2 milyar dolara,
- Döviz rezervleri, 59,6 milyar dolardan 83,4 milyar dolara,
- Açık piyasa işlemleri depo alım işlemleri 3,2 trilyon TL'den 8 trilyon TL'ye yükselmiştir.
- Politika faizi 700 baz puan düşerken enflasyon %8,16'dan %4,26'ya düşmüş, dolar kuru ise 1,3 TL'den 1,5 TL'ye yükselmiştir.

Para Arzı (%142,4)	Altın Rezervi (%141,9)	Döviz Rezervi (%39,9)	Dolar Kuru (%12,6)	TÜFE (%-47,8)	Politika Faizi (-700 puan)	APİ Depo Alış %147,4
-----------------------	---------------------------	--------------------------	-----------------------	------------------	-------------------------------	-------------------------

5.2.2 Erdem Başçı

Erdem Başçı, 14 Nisan 2011 - 19 Nisan 2016 tarihleri arasında 5 yıllık görev yapmıştır. Başçı döneminde belli başlı göstergelerdeki değişimler şu şekildedir;

- Para arzı, 613,6 milyar TL'den 1,23 trilyon TL'ye,
- Altın rezervleri, 5,2 milyar dolardan 19,1 milyar dolara,
- Döviz rezervleri, 85,7 milyar dolardan 95,4 milyar dolara yükselmiştir.
- Açık piyasa işlemleri depo alım işlemleri 8 trilyon TL'den 895 milyar TL'ye düşmüştür.
- Politika faizi 125 baz puan artarken enflasyon %4,26'dan %6,57'ye yükselmiş, dolar kuru ise 1,5 TL'den 2,9 TL'ye yükselmiştir.

Para Arzı (%100,9)	Altın Rezervi (%263,6)	Döviz Rezervi (%11,3)	Dolar Kuru (%88,6)	TÜFE (%+54,2)	Politika Faizi (+125 puan)	APİ Depo Alış %-96,9
-----------------------	---------------------------	--------------------------	-----------------------	------------------	-------------------------------	-------------------------

5.2.3 Murat Çetinkaya

Murat Çetinkaya, 19 Nisan 2016 – 06 Temmuz 2019 tarihleri arasında 3,5 yıllık görev yapmıştır. Çetinkaya döneminde belli başlı göstergelerdeki değişimler şu şekildedir;

- Para arzı, 1,23 trilyon TL'den 2,1 trilyon TL'ye,
- Altın rezervleri, 19,1 milyar dolardan 23,1 milyar dolara yükselmiştir.
- Döviz rezervleri, 95,4 milyar dolardan 74,1 milyar dolara düşmüştür.
- Açık piyasa işlemleri depo alım işlemleri 250 milyar TL'den 1 trilyon TL'ye yükselmiştir.
- Politika faizi 1650 baz puan artarken enflasyon %6,57'den %16,65'e, dolar kuru ise 2,9 TL'den 5,6 TL'ye yükselmiştir.

Para Arzı (%72,1)	Altın Rezervi (%20,8)	Döviz Rezervi (%-22,4)	Dolar Kuru (%96,1)	TÜFE (%+153,4)	Politika Faizi (+1650 puan)	APİ Depo Alış (%+322,1)
----------------------	--------------------------	---------------------------	-----------------------	-------------------	--------------------------------	----------------------------

5.2.4 Murat Uysal

Murat Uysal, 06 Temmuz 2019 – 07 Kasım 2020 tarihleri arasında yaklaşık 1,5 yıllık görev yapmıştır. Uysal döneminde belli başlı göstergelerdeki değişimler şu şekildedir;

- Para arzı, 2,12 trilyon TL'den 3,47 trilyon TL'ye,
- Altın rezervleri, 23,1 milyar dolardan 43,3 milyar dolara yükselmiştir.
- Döviz rezervleri, 74,1 milyar dolardan 41,9 milyar dolara düşmüştür.
- Açık piyasa işlemleri depo alım işlemleri 1 trilyon TL'den 1,8 trilyon TL'ye yükselmiştir.
- Politika faizi 1375 baz puan azaltılırken enflasyon %16,65'ten %14,03'e düşmüş, dolar kuru ise 5,6 TL'den 8,5 TL'ye yükselmiştir.

Para Arzı (%63,7)	Altın Rezervi (%87,4)	Döviz Rezervi (%-43,5)	Dolar Kuru (%50,9)	TÜFE (%+750,3)	Politika Faizi (-1375 puan)	APİ Depo Alış (%+72,5)
----------------------	--------------------------	---------------------------	-----------------------	-------------------	--------------------------------	---------------------------

5.2.5 Naci Ağbal

Naci Ağbal, 07 Kasım 2020 – 20 Mart 2021 tarihleri arasında 133 gün görev yapmıştır. Ağbal döneminde belli başlı göstergelerdeki değişimler şu şekildedir;

- Para arzı, 3,47 trilyon TL'den 3,36 trilyon TL'ye düşmüştür.
- Altın rezervleri, 43,3 milyar dolardan 39,2 milyar dolara düşmüştür.
- Döviz rezervleri, 41,9 milyar dolardan 53,8 milyar dolara yükselmiştir.
- Açık piyasa işlemleri depo alım işlemleri 1,8 trilyon TL'den 929,6 milyar TL'ye düşmüştür.
- Politika faizi 875 baz puan artırılırken enflasyon %14,03'ten %16,19'a yükselmiş, dolar kuru ise 8,5 TL'den 7,5 TL'ye gerilemiştir.

Para Arzı (%-3,2)	Altın Rezervi (%-9,4)	Döviz Rezervi (%28,6)	Dolar Kuru (%-11,7)	TÜFE (%+15,4)	Politika Faizi (+875 puan)	APİ Depo Alış (%-66)
----------------------	--------------------------	--------------------------	------------------------	------------------	-------------------------------	-------------------------

5.2.6 Şahap Kavcıoğlu

Şahap Kavcıoğlu, 20 Mart 2021 – 09 Haziran 2023 tarihleri arasında yaklaşık 2,5 yıllık görev yapmıştır. Ağbal döneminde belli başlı göstergelerdeki değişimler şu şekildedir;

- Para arzı, 3,36 trilyon TL'den 10 trilyon TL'ye yükselmiştir.
- Altın rezervleri, 39,2 milyar dolardan 41,3 milyar dolara yükselmiştir.
- Döviz rezervleri, 53,8 milyar dolardan 79,2 milyar dolara yükselmiştir.
- Açık piyasa işlemleri depo alım işlemleri 620 milyar TL'den 3,6 trilyon TL'ye yükselmiştir.
- Politika faizi 1050 baz puan azaltılırken enflasyon %16,19'dan %38,21'e, dolar kuru ise 7,5 TL'den 23,4 TL'ye yükselmiştir.

Para Arzı (%197,9)	Altın Rezervi (%5,4)	Döviz Rezervi (%47,1)	Dolar Kuru (%212,7)	TÜFE (%+136)	Politika Faizi (-1050 puan)	APİ Depo Alış (%494,4)
-----------------------	-------------------------	--------------------------	------------------------	-----------------	--------------------------------	---------------------------

5.2.7 Hafize Gaye Erkan

Hafize Gaye Erkan, 09 Haziran 2021 – 03 Şubat 2024 tarihleri arasında 239 gün görev yapmıştır. Erkan döneminde belli başlı göstergelerdeki değişimler şu şekildedir;

- Para arzı, 10 trilyon TL'den 13,6 trilyon TL'ye yükselmiştir.
- Altın rezervleri, 41,3 milyar dolardan 48,9 milyar dolara yükselmiştir.
- Döviz rezervleri, 79,2 milyar dolardan 86,5 milyar dolara yükselmiştir.
- Açık piyasa işlemleri depo alım işlemleri 3,6 trilyon TL'den 10,9 trilyon TL'ye yükselmiştir.
- Politika faizi 3650 baz puan artarken enflasyon %38,21'den %67,07'ye, dolar kuru ise 23,4 TL'den 30,4 TL'ye yükselmiştir.

Para Arzı (%35,9)	Altın Rezervi (%18,2)	Döviz Rezervi (%9,2)	Dolar Kuru (%30)	TÜFE (%+75,5)	Politika Faizi (+3650 puan)	APİ Depo Alış (%196,2)
----------------------	--------------------------	-------------------------	---------------------	------------------	--------------------------------	---------------------------

5.2.8 Fatih Karahan

Fatih Karahan, 03 Şubat 2024 tarihinde göreve başlamış olup görevine devam etmektedir. Karahan dönemine belli başlı göstergelerdeki değişimler şu şekildedir (Haziran 2024 sonu itibariyle);

- Para arzı, 13,6 trilyon TL'den 15,3 trilyon TL'ye yükselmiştir.
- Altın rezervleri, 48,9 milyar dolardan 59,1 milyar dolara yükselmiştir.
- Döviz rezervleri, 86,5 milyar dolardan 88,4 milyar dolara yükselmiştir.
- Açık piyasa işlemleri depo alım işlemleri 10,9 trilyon TL'den 3,6 trilyon TL'ye düşmüştür.
- Politika faizi 500 baz puan artarken enflasyon %67,07'den %75,45'e, dolar kuru ise 30,4 TL'den 32,9 TL'ye yükselmiştir.

Para Arzı (%12,5)	Altın Rezervi (%20,9)	Döviz Rezervi (%2,3)	Dolar Kuru (%8,4)	TÜFE (%+12,5)	Politika Faizi (+500 puan)	APİ Depo Alış (%66,9)
----------------------	--------------------------	-------------------------	----------------------	------------------	-------------------------------	--------------------------

6 SONUÇ

Merkez Bankasının başlıca görevlerinden bir tanesi de ekonomideki fiyat istikrarının sağlanmasıdır. Bu kapsamda, Merkez Bankası tarafından hedeflenen enflasyon ile gerçekleşen enflasyon rakamlarına bakıldığında son 10 yıllık süreçte sadece 2012-2016 döneminde %5'lik hedef enflasyon rakamına yaklaşıldığı görülmektedir.

Merkez bankası başkanları kanuni olarak 4 yıllık süreyle atanmaktadır. Ancak Durmuş Yılmaz ve Erdem Başçı döneminden sonra görev süresini dolduran başkan olmamıştır. Bu dönemde görev alan başkanların ortalama görev süresi 1,37 yıldır.

Çalışmada başkanların performansları belli başlı ekonomik göstergelere göre incelenmiştir. Göstergelere göre performanslara minimum ve maksimum açıdan bakıldığında;

- Para arzında en fazla artış %197,9 artış oranıyla Şahap Kavcıoğlu döneminde, en fazla düşüş %3,2'lik düşüş oranıyla Naci Ağbal döneminde yaşanmıştır.
- Altın rezervinde en fazla artış %197,9 artış oranıyla Şahap Kavcıoğlu döneminde, en fazla düşüş %9,4'lük düşüş oranıyla Naci Ağbal döneminde yaşanmıştır.
- Döviz rezervlerinde en fazla artış %47,1'lik artış oranıyla Şahap Kavcıoğlu, en fazla düşüş %43,5 azalış oranıyla Murat Uysal döneminde, döneminde yaşanmıştır.
- Dolar kurunda en fazla artış %212,7'lik artış oranıyla Şahap Kavcıoğlu döneminde, en fazla düşüş %11,7'lik düşüş oranıyla Naci Ağbal döneminde yaşanmıştır.

- Enflasyon oranında en fazla artış %750,3'lük artış oranıyla Murat Uysal döneminde, en fazla düşüş %-47,8'lik düşüş oranıyla Durmuş Yılmaz döneminde yaşanmıştır.
- Politika faizinde en fazla artış 3650 baz puan artışla Hafize Gaye Erkan döneminde, en fazla düşüş -1375 baz puan düşüşle Murat Uysal döneminde yaşanmıştır.
- Açık piyasa işlemleri yıllık bazda en fazla Şahap Kavcıoğlu döneminde artarken (%494,4) en çok Erdem Başçı döneminde azalmıştır (%-96,9).

7 KAYNAKÇA

- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası,
- Vikipedi,
- Bloomberg HT
- Mahfi Eğilmez Web Sitesi,
- Selcen Şahin, "Para Politikalarının Bankacılık Sektörü "Üzerine Etkileri: Türkiye Örneği", Selçuk Üniversitesi İktisat Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi,
- Aslıhan Ertan, "Merkez Bankası Bağımsızlığının Önemi ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası", İstanbul Üniversitesi İktisat Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi,
- Susanna Kadyrova, "Merkez Bankası Bağımsızlığı ve Makroekonomik Performans Arasındaki İlişki", İstanbul Üniversitesi İktisat Anabilim Dalı Doktora Tezi,
- İlker Yılmaz, "Merkez Bankası Bağımsızlığı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Avrupa Merkez Bankaları Sistemi ve Federal Reserve Sistem", Dicle Üniversitesi Maliye ve Ekonomi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi
- Memduh Aslan Akçay, "Para Politikası Araçları Türkiye ve Çeşitli Ülkelerdeki Uygulamalar", DPT Uzmanlık Tezi,
- İbrahim Örnek, "Türkiye'de Parasal Aktarım Mekanizması Kanallarının İşleyişi", Maliye Dergisi,
- Vedat Cengiz, "Parasal Aktarım Mekanizması İşleyişi ve Ampirik Bulgular", Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,